

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHold

Kirke og helse / Kjønnsnøytrale ekteskap - jus og skapelse / Ryddighet og nyanser i seksualetikken / Bibelsyn og homofilisyn / Brudemystikken - Refleksjoner omkring en leserreaksjon / Fra bispedømmerådene og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

26. søndag etter pinse – Astrid Sætrang Morvik
Siste søndag i kirkeåret – Kurt Hjemdal

... hva skjedde i månedene før dette ensomme mennesket døde?

Kirke og helse

I sommer kunne vi lese om mennesker som hadde ligget døde i sine hjem i flere måneder uten at noen savnet dem. Dødsfallene ble oppdaget da regninger forfalt. I avisene ble fokus rettet mot tiden etter at døden hadde inntrådt. Hvorfor ble de ikke oppdaget? Etter vår mening

er det langt viktigere å spørre hva som skjedde i månedene før dette ensomme mennesket døde. Deretter må vi spørre: Fører slike saker til økt kirkelig engasjement for eldre, ensomme og syke?

Etter en kald vinternatt på Eidsvoll i 1860-

årene ble en taterkvinne funnet ihjelfrosset i snøen. Hun var blitt nektet husly på alle gårdene i omegnen. Presten ble koblet inn, og for den unge prestedatteren Cathinka Guldberg ble "Svarte-Sara" en legemliggjøring av all sykdom og elendighet i Norges land. Frøken Guldberg bestemte seg for å bli diakonisse, og i 1866 dro hun til Tyskland for å la seg utdanne i kirkelig sykepleie. Diakonissehuset i Kristiania ble stiftet i 1868, og Cathinka Guldberg ble denne institusjonens leder, eller "mor" i over 50 år. I 1890 ble en tilsvarende institusjon stiftet for menn, Det norske Diakonhjem.

Fattigpleien var opprinnelig et kirkelig ansvarsområde, men de første landsomfattende fattiglover av 1845 og 1863 fastslo at staten hadde plikt til å understøtte de fattige, og at de fattige og syke hadde rett til å motta samfunnets hjelp. Innen kirken var man opptatt av barmhjertighet, kjærlighet og frivillighet, og man var engstelig for at den kommunale fattighjelpen, som var preget av pauperismen, skulle forandre kirkens fattighjelp, som i utgangspunktet var basert på den frie nestekjærlighet, som uttrykk for Guds forbarmende omsorg.

Presten Eilert Sundt ville i 1860-årene erstatte hele det offentlige fattigvesen i Kristiania med indremisjonens fattigpleie, organisert som en fast menighetspleie. Hans kollega Helge Vold tok også til orde for å bygge opp et kirkelig alternativ. Etter hans mening burde ikke kirken akseptere at de fattige kun var henvist til den offentlige fattigpleie, så sant den hadde fått øynene opp for sitt kall: å være de svakes beskytter. Man valgte en mellomting, i det man kombinerte den offentlige fattigpleie med frivillig engasjement: "beredvillighedens system, som forener i sig lovens myndighed og personlighedens villige og varmhjertede deltagelse..." En rekke menigheter startet frivillige, kirkelige foreninger for fattigpleie de neste årene, med det mål å samle de spredte velgjerninger under en felles ledelse.

I 1880 fantes det kirkelig fattigpleie i nesten alle større byer og i en rekke landdistrikter i Norge. I den samme perioden, fra 1860-1890, oppstod en rekke foreninger og stiftelser knyttet til diakoni, bygget på den tyske gjen-

oppdagelse av den oldkirkelige diakoni som en karitativ virksomhet for både menn og kvinner. Det var for så vidt et frivillig diakonalt arbeid som skjedde i regi av indremisjonen, men fra midten av 1860-årene skjedde en profesjonalisering av diakonien. Man ønsket å utdanne kirkelig forpliktete sykepleiere og menighets-søstre.

I dag har vi utallige sykehus og sykehjem, eldresentre og behandlingsinstitusjoner, hjemmesykepleie og helsestasjoner. Store deler av velferdsstatens omfattende helseapparat drives ved institusjoner som har en kirkelig, diakonal opprinnelse. Men betyr det at kirken ikke lenger må være opptatt av helse?

Helse er et omfattende begrep, og innebærer langt mer enn fravær av sykdom.

Nylig ble den femte Kirkehelse konferansen avholdt i Oslo, i samarbeid mellom Kirkerådet, Helse- og omsorgsdepartementet og Sosial- og helsedirektoratet. Her samles ledere og fagutøvere fra kirken og helsetjenesten for å drøfte felles utfordringer. Årets konferanse handlet særlig om de felles utfordringer og muligheter som finnes for et bedre samarbeid mellom diakonalt helsearbeid på lokalt nivå og den offentlige helse- og sosialtjenesten. Forskerne Olav Helge Angell og Anne Schanche Selbekk ved Diakonhjemmet Høgskole la frem sin rapport "Kirke og helse. Kartlegging av diakonalt helsearbeid innen Den norske kirke", som herved anbefales på det varmeste.

Jeg vil i denne sammenheng ikke gå inn på den store betydning prestene ved våre sykehus og sykehjem har for syke og pårørende. Mitt anliggende er den rolle prester og diakoner kan spille i lokalsamfunnet, i samarbeid med helse-tjenesten og som pådrivere og organisatorer for en frivillig diakonal tjeneste. Prestene som arbeider ved våre helseinstitusjoner er uansett svært sentrale, også med dette perspektiv for øye. De fleste kommende prester og diakoner har praksis ved en helseinstitusjon i studietiden. Vår erfaring fra Menighetsfakultetet er at studentene opplever institusjonspraksisen og møtet med sine veiledere der som svært meningsfullt. Det er vesentlig at studentene bevisstgjøres på kirkens ansvar for de syke og eldre, og forberedes på denne viktige dimensjonen i sin fremtidige tjeneste i lokalmenig-

heten. Kanskje de nettopp her, under sykehusprestens veiledning, får lagt grunnlaget for en helhetlig diakonal holdning i utøvelsen av teologien i sin kommende menighetstjeneste. Angell & Selbekks rapport dokumenterer at menigheter med tilsatt diakon viser økt diakonalt engasjement, også i forhold til samarbeid med offentlig sektor.

På tross av et omfattende offentlig helse tilbud, er det fremdeles stort behov for menighetens deltakelse. Kombinasjonen av kommunens helsetilbud og menighetens frivillige engasjement vil i dag, som for 140 år siden, være den beste løsning. Faktisk viser Angell & Selbekks rapport at to tredjedeler av menighetene samarbeider med kommunens frivillighetssentral, der hvor det finnes. Mange steder er jo prest og diakon en naturlig del av kommunens ressursteam. Dette synliggjøres ved større ulykker og katastrofer. Men hvorfor ikke utvikle et samarbeid til daglig bruk, og ikke bare når det uventede skjer? Angell & Selbekks rapport viser at samarbeid med institusjoner i nærmiljøet oppfattes som meget viktig i svært mange menigheter. Men direkte samarbeid, som organisering av sorggrupper i samarbeid med frivillighetssentral, besøks-tjeneste i samarbeid med hjemmetjeneste eller småbarnstreff i samarbeid med helsestasjon, er mindre utbredt enn man kunne forvente.

Det er viktig å sikre kvaliteten i den frivillige virksomhet, ikke bare på teknisk-medisinske ting, men også når det gjelder etikk, og spørsmål om å bevare den enkeltes integritet. Det sies ofte at frivillige medarbeidere viser en empati som gir deres tjeneste en vel så høy kvalitet som det profesjonelle hjelpeapparat. Menigheten kan se sin oppgave i å bidra til at frivillige får opplæring av profesjonelle, mens profesjonelle innenfor kommunens helse-tjenester får hjelp til å vise mer empati overfor pasientens eksistensielle behov, og deres tros-liv.

Rapporten stiller spørsmålet om menig- hetene ikke ser nytten i å samarbeide med kommunen. Kun en sjettedel av menighetene samarbeider med kommunen om tiltak som forebyggende arbeid for barn og unge, sorg- arbeid, eldres situasjon og besøkstjeneste. Rapporten viser tydelig at de menighetene som har tilsatt diakon samarbeider tettere med

offentlige instanser. Men mange menigheter gir inntrykk av at de er usikre på om kommu- nen regner dem som en ressurs i velferdssam- menheng, og om kommunen er opptatt av det som skjer i menigheten og det arbeidet menig- heten er engasjert i. Her bør menighetene være frimodige, og gå offensivt til verks! Sannsynlig- vis vil de fleste kommuner sette stor pris på å utvikle samarbeidet med den lokale menighet. Det bør være fast rutine at menighetens refe- rater og årsmeldinger sendes til kommunestyre og rådmann. På soknenivå eller prostinivå kan man bruke visitaser til å bli bedre kjent med primærhelsestjenesten, og de kommunale res- surser på velferd og forebyggende helse.

Helse er et omfattende begrep, og innebærer langt mer enn fravær av sykdom. Både meningsdimensjonen og trosdimensjonen spiller inn. Både prest og diakon er viktige ressurspersoner inn i det lokale helsearbeid, ikke bare som arbeidskraft, men ved sin faglige kompetanse. De bidrar til å sikre en faglig forsvarlig omsorg for hele mennesket, ved å ha syn for den enkeltes eksistensielle behov, tros- historie eller religiøse forankring.

VIDAR L. HAANES
<vidar.l.haanes@mf.no>

Kjønnsnøytrale ekteskap - jus og skapelse

AV PER H. ANDERSEN, SOKNEPREST

Lederen i nr. 16 av Halvor Nordhaug avstedkommer en del refleksjoner. Den er saklig og innbyr til dialog, ikke slik som den nylig utsendte brosjyren fra konservative krefter med Øivind Benestad i spissen.

Det er nok riktig rent juridisk at det ikke er stor forskjell på partnerskap og ekteskap, og at man derfor kan få de samme rettigheter innenfor begge rammer. Men det dreier seg om rettigheter i videre forstand.

Det dreier seg om rammen for genuin menneskelig kjærlighet. Homofile har det samme ønsket som heterofile: å få en stabil livspartner. De har fremdeles ikke fått den samme selvfølgeligelige retten som andre til å velge seg en livspartner og inngå ekteskap. Den kristne/kirkelige støtten til partnerskap virker som en pragmatisk, men motvillig erkjennelse av dette faktum. Derfor blir det i virkeligheten å oppfatte som et b-ekteskap. Jfr. biskopene Skjevesland og Kvarme i Vårt Land 22.9. Der går de i rette med Paul Leer-Salvesen, som gir råd om at man bør akseptere at mange prester støtter dette.

Nordhaug stiller spørsmålet om hvorvidt det dreier seg om diskriminering "å godta at det finnes grunnleggende forskjeller mellom heterofilt og homofilt samliv og av den grunn behandle dem ulikt". Og han hevder at det er ikke fordommer å gi en "velbegrunnet forskjellsbehandling" fra samfunnets side.

Ja, vi har hatt ekteskapet mellom mann og kvinne som en grunnleggende samfunnsinstitusjon i mange år. Men kan det ikke tenkes at ekteskapet som sådan kan være en grunnleggende samfunnsinstitusjon når det også omfatter par av samme kjønn? Riktignok kan de ikke

få barn, men det er det mange heterofile par som ikke kan heller.

I det borgerlige vigselseritualet sies det at det er i samfunnets interesse at mennesker inngår ekteskap. Tankegangen er trolig at stabile ekteskap holder samfunnet sammen. Men homofile ekteskap vil også fungere slik. To mennesker som lover hverandre troskap, må da være bedre for samfunnet enn mange løse og flyktige forbindelser, noe mange homofile har vært tvunget inn i på grunn av kirkens steile holdning gjennom tidene!

"Ekteskap" er heller ikke noe entydig begrep. Mange teologer bruker 1. Mosebok for å underbygge at formelt ekteskap er den eneste riktige samlivsformen ("til mann og kvinne skapte han dem"). Men skapelsesberetningen sier strengt tatt ikke noe annet enn at mennesket er skapt til to kjønn, og at det skal to kjønn til for at menneskeheten skal bevares. Jeg ville tro at kjønns polariteten mellom mann og kvinne også er til stede hos homofile - bare at den ikke har seksuelle undertoner. Kan det ikke tenkes at skaperordningen faktisk handler om kjærligheten mellom to mennesker, enten det gjelder homofile eller heterofile?

Skal vi bruke Bibelens skaperordning som grunnlag for ekteskapet, må vi innse at patriarkene og kongene i Det gamle testamente hadde flere koner, og at kvinnene ble sett på som eiendom og ikke som kjærlighetspartnere. Det står ikke noe om at Gud ikke likte det, og følgelig kan det være like logisk å anerkjenne dette i kirken (jeg sier ikke at jeg dermed støtter det!).

Også i vår kristne tradisjon har ekteskapet variert. For ikke lenge siden var ekteskap i

Norge arrangert. Det har vært godtatt at forlovede levde sammen, fordi det var inngått en avtale. Ekteskapet har vært sett på som en fornuftsallianse, ikke bare mellom ektefellene, men også gjennom deres fedre, som fikk felles interesse av sin forretningsdrift (jfr. Ibsen, Bjørnson og Kielland, der dette temaet florerer). Ja, skal vi gå ut fra skapelsesberetningen, kan vi like gjerne trekke den konklusjon at samboerskap er like legitimt som ekteskap, men det er en annen diskusjon.

Mange vil føle at det skurrer når man vil innføre kjønnsnøytralt ekteskap, sier Nordhaug. Ja, selvfølgelig skurrer det. Det gjør det alltid når vi møter noe nytt. Men homofili er ikke noe nytt. Det nye er at de undertrykte viser ansikt. De homofile har alltid vært der, og de har søkt sin kjærlighet gjennom skjulte kanaler.

Alltid når noe nytt og uvant viser seg, skurrer det. Det skurret da kvinnene ønsket å bli prester. Det skurret når noen i Sør-Afrika sa at raseskille ikke er kristendom. Det skurret da konkubinataragrafen ble opphevet. Det skurret da kvinnene ville ha stemmerett og råderett over egen økonomi.

Alt som er uvant, skurrer. Vi kan ikke bruke det som argument om rett og galt. Kirken har mange svin på skogen her. Når homofile har søkt anerkjennelse for sin kjærlighet, har kirken avvist dem. I stedet har kirken i praksis akseptert løse forbindelser og medfølgende skam for mange kristne homofile når de måtte ha et sted i livet å gjøre av sin forbudte kjærlighet. Det er ikke så lenge siden (1954) at biskopene kalte homofili en samfunnsfare av dimensjoner. Og de karakteriserte homofili med ord som "perverse og avskyelige handlinger" Og det er heller ikke lenge siden kirkens folk sluttet å snakke stygt, nedlatende og diskriminerende om homofile. Faktisk var det ikke før anerkjennelsen av homofil kjærlighet kom opp på bispenivå at kirkens ledende menn (!) i større grad begynte å omtale homofile i høflige ordelag og ble ivrige til å snakke om at de homofiles legning måtte respekteres.

På denne bakgrunn støtter jeg kjønnsnøytrale ekteskap som en menneskerett, noe som i tillegg vil være sunt og godt for både samfunnet og kirken.

Ryddighet og nyanser i seksualetikken

AV KNUT ALFSVÅG

Luthersk Kirketidende nr. 15/2005 inneholder to artikler som begge gir innspill til homofili-debatten. Inge Westly repeterer den i og for seg velkjente argumentasjon for at Paulus i Rom 1 refererer til promiskuøs homofili, slik at teksten ikke uten videre er relevant i forhold til stabile samkjønnede partnerskap. I et annet innlegg er Jørund Midttun på jakt etter nyanser i debatten, samtidig som han gir uttrykk for det håp at Læremennda kommer til konklusjoner "som gir begge syn en lik legitimitet i kirken".

Det er ikke vanskelig å slutte seg til ønsket om en nyansert debatt, men disse bidragene hever ikke akkurat forventningsnivået. Midttun ønsker seg en debatt ført ut fra den tanke at vi her har to syn med lik legitimitet. Han forklarer imidlertid ikke hvordan dette perspektiv på debatten skal nærmere forstås og begrunnes. Den historiske og økumeniske kirkes syn på samkjønnet samliv kan vi ved hjelp av Paulus' formulering i 1 Kor 6,9-10 kort uttrykke slik: "Menn som ligger med menn skal ikke arve Guds rike." Enten er dette sant, og da kan en i kirken selvsagt ikke akseptere et alternativt syn. Eller så er det usant, og da er hele grunnlaget for det tradisjonelle syn borte. Hvordan kan Midttun da hevde at det likevel kan framføres som legitimt?

Det perspektiv på denne debatten Midttun ønsker seg, lar seg etter mitt skjønn bare fastholde om en ser bort fra at når Paulus formulerer seg så bastant som han gjør både her og andre steder, vil ethvert alternativ til det tradisjonelle syn nødvendigvis trekke med seg en dyptgripende debatt om hvordan vi i kirken forholder oss til den apostoliske autoritet. Er apostelautoriteten irrelevant i denne sammen-

heng, enten det er fordi Paulus her uttaler seg om noe han ikke har greie på eller fordi Jesus hadde en dårlig dag da han kalte ham til apostel, på hvilket grunnlag kan vi da fastholde alt annet i den kirkelige læreoverlevering som også fastholdes på grunnlag av apostolisk autoritet? Er f. eks. også alternative syn på hor, avgudsdyrkelse og ekteskapsbrudd, som Paulus her omtaler i samme sammenheng, da også kirkelig legitime? Og er da også fremdeles den tradisjonelle avvisning like legitim? Her trengs det adskillig klargjøring før vi i det hele tatt begynner å nærme oss den nyanserte debatt Midttun etterlyser.

Det spørsmål som naturlig melder seg i forlengelsen av Westlys artikkel, er spørsmålet om hvor relevant den i det hele tatt er i forhold til det moderne fenomen homofili. Ikke alle vil la seg overbevise av hans konklusjon om at antallet samkjønnede seksualpartnere på en eller annen måte er en premiss for Paulus' argumentasjon. Men selv om dette skulle være riktig, hjelper det oss neppe videre i den aktuelle debatt. Det er nemlig et åpent spørsmål om det skillet mellom monogam og promiskuøs homoseksualitet som her forutsettes i det hele tatt er relevant i forhold til den debatt som føres blant de homofile selv både i og utenfor kirken. Må ikke da et viktig bidrag til realitetsorienteringen være å reise spørsmålet om ikke det moderne homofili nettopp er programmatisk promiskuøs på en måte som innebærer at de perspektiver Paulus trekker opp i Rom 1 blir like avvisende uansett om en legger Westlys eller den tradisjonelle forståelse av dem til grunn?

Om vi f. eks. trekker inn de seksualetiske ide-

aler som hevdes av Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring, ser vi at en her faktisk kommer svært nær å forsvare vi det vanligvis forstår ved promiskuitet. Målsettingen for LLH er ifølge sentrale dokumenter på deres egen webside å ikke framheve noen seksuell identitet framfor andre, men å arbeide for et samfunn der den enkeltes valg "treffes på et grunnlag som i så høy grad som mulig øker den enkeltes livskvalitet, og er basert på likeverd og samtykke." Dette må gjelde både for "lesbiske, homofile, bifile og skeive" på samme måte som for alle andre. Det forhold at "somasochister, fetisjister og transvestitter" fremdeles har en psykiatrisk diagnose, betraktes derfor som diskriminerende og uheldig. Derimot er spørsmålet om hvorvidt trofasthet har noen betydning i seksualetisk sammenheng, ikke berørt. En organisasjon som Åpen Kirkegruppe formulerer seg nok noe anderledes, men er organisatorisk tilsluttet LLH, og har ikke, så langt jeg har kunnet konstatere, i noen sammenheng tatt avstand fra den form for idealisering av

ubegrenset seksuell selvrealisering som LLH og den moderne homofile frigjøringsbevegelse synes å representere.

Dette er ikke ment som noen kritikk av LLH eller andre som ønsker å uttale seg på vegne av homofile; de står selvsagt fritt til å formulere sine seksualetiske og seksualpolitiske idealer slik de selv ønsker. Men en seriøs debatt i kirkelig sammenheng kan ikke være ureflektert i forhold til det faktum at det ideal som de homofiles organisasjoner selv beskriver som målet for sin frigjøringskamp, ligger svært langt borte fra det ideal om monogamt, samkjønnet samliv som synes å fungere som en form for referanse for mye av den kirkelige debatt.

Jo, vi trenger en nyansert debatt, ikke minst av hensyn til dem som faktisk sliter med problemer knyttet til seksuell orientering. Kanskje vi kunne begynne med noen elementære krav til begrunnelsers sammenheng og konsistens, og en viss realitetsorientering i forhold til de kulturelle forhold som er ramme og utgangspunkt for debatten.

Bibelsyn og homofilisyn

AV INGVARD HAGEBERG

To innlegg i LK nr. 15 er knytte til homofilisynspørsmålet. Inge Vestly (IV) leverer eit eksegetisk bidrag.

Jørund Midttun (JM) sin artikkel er ikkje så lett å kategorisere. Det ligg nær å oppfatta det som eit trugsmål - om ikkje lærenemnda kjem med den "rette" konklusjonen, blir det bråk. "Da føler jeg meg for min del tvunget til å gå opp på barrikadene og mane til aktiv ulydighet og motstand mot biskoper og kirkemøte." Og det er nok ikkje lett for ein person som høyrer med blant "dem som så mye heller vil samle enn å splitte." Det er godt me har slike personar mellom oss. Tilgi meg ironien.

Utviklinga i kyrkja når det gjeld homofilisynspørsmålet, har jo så langt utan tvil vore driven fram av personar som ikkje nett har hatt aktiv lydnamt mot biskopar og kyrkjemøte som sitt kjennemerke, heller ikkje av lojalitet. Er det nødvendig å nemna saker og namn? Respekten for gyldige vedtak har så visst ikkje vore plagsam. Det har heller ikkje mangla folk på barrikadene, men det er saktens plass til Midttun og.

Midttun sin frykt er at kyrkjemøtet skal halda fast på sitt nei til homofile i vigsla stillingar.

"- slik vedtaket fungerer sier Kirkemøtet samtidig at homoseksualitet ikke er legitimt. Og det er ikke rett!" JM "synes heller ikke en aksept av homoseksualitet er spesielt vanskelig å begrunne teologisk." Då synest eg verkeleg at du skal få den grunngevinga på trykk. Ja, eg synest at du skuldar lesarane av LK dette. Du må våga deg ut or skapet!

Det er berre teologiske og bibelske grunngevingar som kan skapa ro og klårleik i denne saka, slik eg ser det. "Direkte samtale mellom mennesker med forskjellig syn", trur eg neppe "kan" gi større forståelse og bringe frem nyanse" Det er så altfor tydeleg, både i innlegget frå KM og IV, at den eigentlege agenda er å

vinna kyrkjepolitisk aksept for at eit homofiliberalt syn. Det kyrkjepolitiske rommet for dette synet er rydda. Om også aksepten kjem, har nyansane mindre interesse.

Dersom JM og andre skulle få gjennomslag for sine draumar, står like fullt eit problem att. Så lenge Bibelen talar slik han gjer, vil ein alltid stå ansikt til ansikt med ei gruppe som har ei oppfatning som er fundamentalt annleis. (Kall det gjerne fundamentalisme. Etter kvart har eg mist respekten for merkelappar.) Det handlar slett ikkje om nyansar, men om ei grunnleggjande ulik teologisk oppfatning av spørsmålet. Det handlar difor om ei djupt splitta kyrkja. At dei homofiliberale har hatt, og vil ha, så mykje politisk og mediemessig draghjelp dei berre kan ynskja seg, er ei anna side av saka. Det endrar ikkje teologiske fakta. Det gjer heller ikkje lengten mindre hos "de som lengter etter muligheter til å innta en åpen holdning med det de oppfatter som en forsvarlig teologisk begrunnelse".

Og dei andre er "fanger i sitt eget bibelsyn"! Ja, me er det, og me er medvitne at me er det! At ikkje JM ser at han sjølv også er det, gjer ikkje dialogen lettare.

Inge Vestly sin artikkel er for så vidt ein god illustrasjon til dette. Hans poeng er at Paulus i Rom.1,26 argumenterer mot promiskuiteten. Den promiskuøse seksualiteten, som han skildrar, er eit brot på Guds skaparvilje. Meir kan det ikkje lesast ut av dette avsnittet, hevdar han. Nei, isolert sett (NB svært isolert) kan det eksegetisk kanskje ikkje lesast meir ut av denne teksten. Eg går med på det. Men går det an å eksegere ein tekst så isolert? IV gjer det i alle fall ikkje. Han gjer sjølv m.a. eit viktig poeng av at Paulus hentar begrep, og jamvel motiv, frå stoisk hellenistisk tradisjon.

Hans eigen eksegetiske nøkkel ligg så i å

problematisere skaparordningsmotivet hos Paulus. Han skriv at: "Å løsrive og løfte frem skaperordningsmotivet som det bærende hermenevtiske moment for å få teksten til å omfatte alle former for homofili, blir å ta motivet ut av sin sammenheng, og er ikke å ta teksten etter dens pådydende." Det er jo for så vidt rett. Men gjer han på den måten rett overfor Paulus? Som kjent har Paulus skrive meir enn eitt vers.

Så mykje veit me og om Paulus og den teologiske tradisjon han står i, at det blir nokså frimodig å hevda at det "blir spekulasjoner" å meina å vita noko om "Hva Paulus ville ha sagt om en ikke-promiskuøs form for homofili, slik vi kjenner den gjennom homofile relasjoner. Eit slik sitat freistar meg til å bruka uttrykket

spekulativ om Vestly sin konklusjon.

Kva slag bibelsyn opererer JV ut frå? Kva for hermenevtiske prinsipp legg han til grunn for sin eksegesi. Det er i alle fall ikkje det reformatoriske: Skrifta er sin eigen fortolkar.

Heilt til slutt. Det er vel ingen som åleine vil "legge denne teksten til grunn ved vurdering av ikke-promiskuøs homofili og som ledd i en avvisning av enhver form for homofilt samliv i vår tid"? Indirekte antydar JV det. Det ville i alle fall vera i strid med mitt bibelsyn.

At det ikkje ligg føre konsensus mellom forskarane når det gjeld tolkinga av Rom.1,26 er i artikkelen prova med vel 20 desimalar, og i samband med det er det levert mykje interessant og leseverdig stoff. Takk for det.

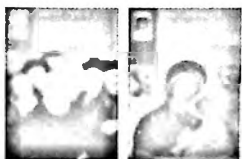
Nyhet fra Luther Forlag

Mark Galli

FRANS AV ASSISI OG HANS VERDEN

Kr 178,-

Frans av Assisi er en av verdens mest populære religiøse skikkelser, men samtidig en av dem som oftest fremstilles feil. Det hevder Mark Galli, som her forsøker å fjerne vår tids tilsøring for å gi et klart bilde av den virkelige Frans og den verden han levde i. Boken har utsøkte kunstbilder og fotografier i farger.

82-531-4452-0

Dette er den tredje boken i serien
Luther Historie. Tidligere utgitt:
Luther og hans verden
Troen i den bysantinske verden

Luther Forlag

Besok oss på: www.lutherforlag.no

Brudemystikken - Refleksjoner omkring en leserreaksjon

AV STEIN SOLBERG, ORDINERT PREST, EVANGELIST OG LEDER FOR LIVING WATERS

Morten Stensberg har allerede fått noen gode reaksjoner på sin artikkel om "Kirken, kroppen og seksualiteten". LK 7/05. Jeg deler de reservasjoner som er kommet fram - og vel så det.

Fak.lektor Hanne Løland har et innlegg i LK 10/05, der hun imøtegår Stensbergs tankegang ut i fra inkarnasjonen. Hennes hovedanliggende er å nedtone selve Kristi mannlighet. Noe som fører oss inn i en annen stor diskurs. Jeg vil her begrense meg til hennes avsluttende utfall mot brudemystikken. Løland advarer mot brudemystikken, som ifølge henne "bygger på et patriarkalsk og hierarkisk forhold mellom kjønnene" og føyer til at "den underbygger stereotype kjønnsroller". Jeg har et annet utgangspunkt i forhold til brudemystikken, og vil dele noen refleksjoner om denne åndsstrøm:

1. Brudemystikken har fulgt kirkens mystikke tradisjon fra oldkirken av, noe Løland vet. Kristen mystikk og særlig Kristus-mystikk (dvs. foreningen og enheten med Kristus) er naturligvis mer enn brudemystikk, men den kristne mystikk, både i Øst- og Vestkirken, har integrert brudemystikken som noe av det mest sentrale. Den har vært en dyp åndelig strøm fra Origenes av, innen augustinsk mystikk, gjennom den romanske mystikk (særlig hos Bernhard av Clairvaux på 1200-tallet), den tyske mystikk (ved for eksempel Johannes Tauler på 1300-tallet) og den quietistiske mystikk på 16-1700 tallet (jfr. Madame Guyon.). Viktig å merke seg er at også fremtredende *kvinnelige mystikere* fra blant annet 12-1300-tallet levde i denne åndsstrøm. Den sentrale kvinnelige Beguin-kretsen, samt dominikanske og fransiskanske nonner er her glimrende

representanter. Like sentral var brudemystikken hos karmelittordenens grunnleggere på 1500-tallet, ved Teresa av Avila og Thérèse av Lisieux, (og minst like fremtredende hos Johannes av Korset). Her finner vi en brudemystikk i den mest vakre og inderlige form.

Men akk, de arme mystikere var bundet av patriarkalismens lenker! De formidler dårlige forbilder "for likestilte, hengivende elskende." Jeg humrer litt over tanken at sterke og tidvis ekstatiske åndelige erfaringer som troende har hatt i møte med Kristus som sin åndelige ekte-mann, er en type psykologiske projiseringer av patriarkalske kjønndiskriminerende erfaringer i samfunn og familieliv!

Teresa av Avila synes lite tynget av slike undertrykkende strukturer. Svært glad og aktiv som hun var! Heller ikke Madame Guyon, innen quietismen. En fri, hengiven og intens brudemystiker. De fleste kvinnelige mystikere var dessuten også ugifte. Brudemystikere hadde visstnok forskjellig vektlegging. Noen brukte den seksuelle forening mellom mann og kvinne som bilde på Kristus-relasjonen, slik som Mechthild. Andre nedtonet "den "åndelige erotikk" og Høysangen i sin brudemystikk (eks. Augustin, Dionysios og Margaret av Cortona). Eller for å nevne H.N.Hauge som reagerte på den "feminine" og nærmest romantiske brudemystikk han møtte hos herrnhuterne. Selv fant han seg hjemme mer i Taulers maskuline brudemystikk med vekt på viljen. Men kirken som Kristi brud og vår mor har altså vært vesentlig til alle tider. Også helt inn i vår tid står brudemystikken (i en eller annen form) sentralt både hos eksempelvis karmelitter og dominikanerne. Jeg har selv hatt noen rike samtaler

med nonner om temaet - reflekterte kvinner som elsker Kristus i lys av nettopp bruderelasjonen. Er det ikke vel frimodig av norske kvinnelige teologer å hevde at disse med-søstre er behersket av "problematisk forbilder og stereotyper". Visstnok har (særlig) katolske brudemystikere levd i et kirkelig hierarki og gjør det fortsatt, men jeg må spørre: Hvem leser Skriften med de minst fordomsfulle og ideologiske briller?

2. Interessant for oss er at Luther selv hadde en teologi og erfaringer som baserte seg på brudemystikkens språk og virkelighet. Han kjente seg hjemme i (deler av) den romanske og særlig den tyske mystikk. Men Luther nypreget mystikken og dermed brudemystikken i lys av sin evangeliske oppdagelse. I "St. Galaterebrevskomentaren" og "Et kristenmenneskes frihet", i sine kommentarer (jfr. salme-komentaren), prekenes oa. møter vi en evangelisk og meget rik brudemystikk. Ikke som et perifert tema, men der reformatoren forklarer selve rettferdiggjørelsen, friheten fra loven og Kristus i samvittigheten i lys av brudgom-brudperspektivet. Bruderelasjonen er for Luther *et kjennetegn* på den sanne tro, noe den "historiske" og kognitive tro er uten erfaring fra. Den samme måte å tenke på finner vi innen den lutherske bots- og helliggjørelsesmystikk på 1600-tallet. Her står brudemystikken i teologiens sentrum. Dette var gullalderen i luthersk Kristus-mystikk, som også har satt sitt preg på pietismens mystikk (til en viss grad) og øvd en grunnleggende innflytelse på skandinavisk kristenliv. Kristus som brudgom og kirken/de troende som brud var altså ikke bare et språklig, men et innholdsmessig høydepunkt i klassisk-luthersk rettferdiggjørelseslære og trostenkning. Christian Scriver sier at det åndelige ekteskap med Kristus er "en forøket åpenbaring og "nytelse" av det samfunn og felleskap" vi allerede har med Kristus.

Det er umulig for meg å begripe at de fremste åndelige veiledere til alle tider skulle være fullstendig stærblindet av patriarkalske tankebaner og nedverdige kjønnsroller. Og i stedet tro at vi i dag eier en teologisk og erfaringsmessig tyngde som gjør at vi for første gang kan skjønne hva den *egentlige* Kristus-relasjon er og endelig få avslørt virkeligheten *bak* (mine fremhevninger) det bibelske brudespråk.

Det skulle vel ikke falle oss inn å justere vår teologi etter Skriften og vår gamle kristenhet? Å avskjære seg fra brudemystikken, er å avskjære seg fra viktige deler av våre røtter. Noen teologiske grupperinger, som for eksempel feministteologien, er opptatt av dette "sagarbeid". Men også gamle vekkelsesbevegelser har glemt mye av samme arv. Vi har ikke vunnet stort på den veien, men gått fra tap til verre.

3. Det er en forestilling at brud-brudgom relasjonen bare er bilder på et eller annet. Naturligvis er de bilder og metaforer. Men her må vi først og fremst tenke omvendt. *Vi* er bilder, ikke primært Kristi relasjon til oss. I en stor natt-verddebatt forklarer Luther at Vintreet ikke er et bilde. Kristus er *Vintreet*. Et annerledes tre, men like fullt et Tre, som vi må bruke bilder for å forklare. På samme måte kan vi si at våre ekteskap er bilder. (eller burde være det). dvs. avbilder av en høyere virkelighet - "et høyere ekteskap". Hva skulle forresten Lammets bryllup i Åp 19, og bruden i kap.21 være bilde på, annet enn et åndelig og guddommelig ekteskap? En enhet som bare kan beskrives med ufullkomne bilder, bla. fra jordiske ekteskap? Kristus og kirken er forbilder og arketyper, våre ekteskap er avbilder, små miniatyrbilder og skygger av originalen, den store virkelighet. Avbildene er dessuten dårlige stunder, som Hoseas' ekteskap. - De synlige strukturer blir nødvendigvis skropelige og bristeferdige når arketyperne tapes av syne. Er ikke dette vår krise både teologisk-kirkelig og ideologisk-samfunnsmessig? Naturligvis har ekteskap gjennom tidene - særlig strengt patriarkalske, undertrykkende og ikke-komplementære sådanne - farget forståelsen av "det guddommelige ekteskap". Men våre jordiske og odelagte strukturer/relasjoner er altså ikke objektive forbilder for Kristusforholdet. Omvent! - Kristus-relasjonen er forbilder for oss.

Loland omtaler også brudemystikken som forbilder, men i negativ betydning. For meg er det komplett uforståelig at Bibelens ekteskapsstale om Gud/Kristus som ektemann og frelser er problematiske rammer for seksualiteten. Og "ikke noe godt forbilde for likestilte, hengivende elskende.", som Loland hevder. Her blandes kortene sterkt. Hva har Loland å utsette på kjærlighetsrelasjonen mellom Kristus og Una Sancta? En kjærlighetsrelasjon som er

"et stort mysterium" Efes.5,32, ikke et patriarkalsk mysterium! Men et mysterium som ikke kan forklares fullt og helt her av noen jordiske strukturer og metaforer. Naturligvis kan heller ikke Kristus og vi bli "likestilt". Han er Skaper, vi er skapning. Er det blitt et problem at han har denne frelsende "posisjon" overfor oss - åndelig og emosjonelt? Menigheten har heller ikke noe seksuelt forhold til Kristus som skulle forstyrre den ekteskapelige seksualitet. I Efes.5 er ikke Paulus opptatt av sexologi, men soteriologi. Han har et transcendent perspektiv, der Kristus er Hodet og frelser for sitt legeme. Dette legeme består av både menn og kvinner. Og Kristus som Hode og vi som legeme er hos Paulus analog med Brudgom-brud-relasjonen. Her må ikke eskatologiske realiteter forsvinne i det fysisk-seksuelle. Men omvendt skal våre relasjoner løftes opp mot idealet og speile seg der. Jeg tenker helt motsatt enn Løland. Ikke noe sted heves ekteskapet høyere opp enn når

det sees i lys av bibelsk brudemystikk, slik Paulus skriver om bla. i Efes.5.

Lølands og lignende angrep på brudemystikken er angrep på viktige deler av reformatorsk, katolsk og østlig teologi/fromhetsliv, og verre - på sentrale sider av Guds Ord. Det er slag mot rike erfaringer, tanker, trøsterike opplevelser hos utallige åndelige veiledere og trøende gjennom tidene. Også mot mye av det jeg selv har erfart i tunge faser av livet. Teologer, enten de sorterer under feministteologien eller annet, må gjerne formulere sin egen kristne mystikk. Men Skriften og historien kan ikke forandres. Margen og høydepunktene i kristen mystikk kan ei heller fjernes. I vår søken etter spiritualitet er det mitt håp er at vi åpner opp for alle sider av den bibelske Kristus-mystikk, får del i erfaringer fra hele den universale kirke og (framfor alt) finner tilbake til vår egen evangeliske mystikk.

Nyhet fra Luther Forlag

Mitri Raheb

BETLEHEM UNDER BELEIRING

En spennende og annerledes bok om Midtøsten-konflikten. Betlehem er byen der Fredsfyrsten ble født. Hvordan er det å leve i byen i dag? En bok om lidelse og sorg, men fremfor alt om håp om en fremtid for både israelere og palestinere. "En vekker for kristne i Norge" - Ørnulf Steen, gen.sekr. i Norges kristne Råd

Kr 198,-

82-531-4477-6

Luther Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no

SØNDAGSTEKSTEN

Astrid Sætrang Morvik og Kurt Hjemdal

26. søndag etter pinse

13. november 2005

Prekentekest: Luk 17,20-30

Amos 4,6-8.12-13; 1 Tess 5,1-5

Et gudløst liv

Lever vi et gudløst liv? På avstand er vi vitne til sjokkerende hendelser; terror, krig og naturkatastrofer, og vi hører om overgrep og forfølgelse, - men her hjemme går livet sin vante gang. Vi driver på med vårt, med kjøp og salg, familiebegivenheter og byggeprosjekter - som om det ingen ende skal ta på denne verden. Som om Gud ikke fantes.

Til tekstene

Det gjennomgående temaet i disse tekstene er oppfordringen til å leve vendt mot Gud, i påvente av Hans komme. Amos formidler Guds oppgitthet over hvor forherdet folk er; til tross for at tørke og hungersnød herjer, tar man ikke dette som et tegn, og man unnlater å vende om til Gud. Menneskene innser ikke at det er Gud som har all makt. Det vil bli deres bane.

Paulus velger å appellere til de kristnes bevissthet om at de allerede er omvendt. Deres bevissthet om Jesu gjenkomst burde være så klar at de daglig lever i lyset og derfor ikke vil bli overrumplet når Jesus kommer tilbake - slik andre vil bli. Har han rett?

Prekenteksten tar utgangspunkt i et spørsmål fra fariseerne til Jesus: Når kommer Guds rike?

Hans svar, først til fariseerne, siden utdypende til disiplene, er typiske for Jesus: Han

anlegger et helt nytt perspektiv i stedet for å svare direkte på spørsmålet. La oss se litt nærmere på dette:

Teksten er referat av en samtale som ikke avsluttes før i kap. 18, v. 14. Vår tekst kan naturlig avsluttes i og med vers 30. V. 31-37 er en utdypning av v. 26-30.

V. 20-21 er opptakten; fariseerne er ute etter nøyaktig tidfesting av når Guds rike skal komme. Jesus svarer med å si noe om Guds rikes *vesen*, at det er midt iblant dem. Dermed har fariseerne fått noe å tygge på.

I v. 21-25 er Jesus henvendt til disiplene og forutsier lidelsen som vil følge de kristne. De vil lengte etter Menneskesønnens komme. Fordi de er så hardt presset? I desperasjon vil de være rede til å springe etter enhver som kommer med kjappe svar. Jesus maner til nøkternhet. V. 25 understreker at for Menneskesønnen kommer, vil han måtte lide mye og bli forkastet. Vi tenker straks på påskehendelsen, men kan det tenkes at Jesus i denne sammenhengen identifiserer Menneskesønnen med den kristne menighet. Jesu legeme? Er det *de kristne* som skal lide mye og bli forkastet?

V. 26-30 trekker historiske paralleller til Noah og Lot og deres samtid: De ante fred og ingen fare. (Jesus nevner ikke at menneskene rundt Noah og Lot også levde på en mate som beskrives som ond og syndig, 1 Mos 6,5; 18,20). Plutselig var alt over. Utslettelsen skjer gjennom flom og ildregn. "Slik skal det også gå den dagen Menneskesønnen åpenbarer seg." Det er fristende å trekke kjappe paralleller til våre dagers naturkatastrofer. Det ville være et feilgrep. Teksten understreker jo nettopp hvor uforberedt folk vil være, hvordan deres dag-

ligliv vil være akkurat som før, v. 31-35(36).

Konklusjon: Jesus avviser å si noe om tegn som kan forlede oss til å beregne Guds rikes komme ved hjelp av vår begrensede innsikt og oversikt. I stedet vender han fokus mot hvordan det vil være i verden når dette skjer: Noen vil lenge etter Menneskesønnens dag (fordi de er utsatt for lidelser?), mens andre lever oppslukt av dagliglivets gjøren og laden (og uten tanke på Gud?).

Til prekenen

Hva skal vi formidle på en dag som denne? Kollektbønnen angir en retning: "Gi oss å leve som dine barn og være beredt til å møte din Sønn, Jesus Kristus, den dagen han kommer igjen..." Tekstene gir en beskrivelse av livet i verden. Det slår meg hvor lite vi mennesker har forandret oss gjennom tidene: Å leve uten tanke på Gud er vår minste kunst. Kanskje dette nettopp er vårt naturlige modus; å leve et gudløst liv, i alle fall hvis det er det samme som å ikke ha tanke for annet enn oss selv og det daglige livet der omsorgen for det materielle står i fokus. Men i tillegg har også vi mennesker til alle tider hatt en hang til å spekulere over spørsmål som vi ikke har hatt forutsetninger til å svare på. Kanskje det nettopp er derfor slike spørsmålsstillinger har så stor appell: Ingen har det endelige svaret, derfor kan alle prøve seg, og siden noe endelig svar ikke kan finnes og det hele dermed bare blir spekulasjoner, så er det så uforpliktende og underholdende å spørre: - Når kommer Guds rike? Når er dommedag? Hvordan vil Jesus komme tilbake? Kanskje burde vi likevel være noe mer fokusert på slike spørsmål enn det som er vanlig blant kirkegjengere i Norge. For hva spør vi etter? - Hvem blir biskop neste gang? Vi vil ha uforpliktende spørsmål å underholde oss med under dekke av at vi er kristelig interesserte.

Slik kommenterer Jesus våre spørsmål: Dere spør galt! Spør heller: Hvordan skal vi leve? Hva er vårt ansvar for andre? Hva vil det si å være en disippel? Og enda dette er vante spørsmålsstillinger i en preken, så hviler det et ekstraordinært alvor over spørsmålene på denne dagen. Neste søndag er det Domsøndagen. Da er fokus på det å gjøre opp regnskap for sine gjerninger. Søndagen i dag er beslektet,

den har fokus på det å være forberedt på Herrens gjenkomst midt i hverdagen. Dermed har vi ikke fremtiden i fokus, men livet *her og nå*. Det er her vi alle er, midt i våre liv. Og det er mens vi aner fred og ingen fare at dramaet vil ramme oss:

*Det var en vakker morgen udi Hiroshima by
en sommermorgen nittensfemogforti.
Og solen, ja den lyste fra en himmel uten sky,
en sommermorgen nittensfemogforti.*

*Småpikene de lekte udi have og blant trær
og gjorde allting slik de store gjorde.
De pyntet sine dukker og de vasket dukkeklær
og kvinnene skar brød på kjøkkenbordet.*

*Og mange småbarn var det som stadig lå i seng
for dette var en tidlig morgentime,
mens solen strålte deilig og mens duggen lå på eng
og blomster nettopp åpnet sine kroner.*

*Det var en vakker morgen udi Hiroshima by
en sommermorgen nittensfemogforti.
Og solen, ja den lyste fra en himmel uten sky
en sommermorgen nittensfemogforti.*

Slik beskrev Jens Bjørneboe livet før Bomben slo ned som lyn fra klar himmel og ingen lenger var i tvil om at alt var slutt.

Memento mori; husk du skal dø! Vi trenger å bli minnet om ansvaret for livet her og nå fordi vi skal bli stilt til regnskap for det. Domsøndagen ber oss huske på vår egne skjebne. På *denne* søndagen bes vi om å rette blikket opp fra oss selv og se videre: Hva med min neste? Hva er mitt ansvar for ham og henne? Hva med dem som er rammet av katastrofer utenfor min umiddelbare nærhet? Hva med Kristi legeme hvor mange lemmer lider - lider jeg med?

Slik jeg oppfatter hovedutfordringen i dagens tekster for oss som er kristne i Norge, så handler det om hvordan vi takler det å leve trygt og godt uten materiell nød. Bli vi som resten av verden som ikke har større bekymringer enn det som handler om å leve det borgerlige livet på best mulig måte? Har vi kontakt med resten av Kristi legeme? Holder vi forbindelsen med menigheten, her og i verden? Det er betimelig å dedikere denne søndagen til alle dem som

blir forfulgt for sin tros skyld. I mange menigheter markeres "Søndag for de forfulgte" på denne dagen. Se Norsk misjon i øst sin hjemmeside (www.nmio.no). Konkrete fortellinger fra virkeligheten er på sin plass i dag!

Til gudstjenesten

Mot slutten av kirkeåret tårner truende skyer seg i horisonten. Himmelen er mørk og rød om morgenen - et sikkert tegn på uvær, ifølge Amos. Vi fryser litt også. November er den tyngste måneden i året. Kan vi skape kunstneriske rammer rundt gudstjenesten som river oss ut av vår falske sikkerhet og skaper litt hellig uro i sjel og sinn? Menighetens musikker bør innvies i utfordringen. Likeledes dersom en har kunstnere som kan skape et bildende uttrykk. Amos' profeti nevner tørkekatastrofe. Ørken og tørke er en god metafor på åndelig fattigdom og undertrykkelse. Å ta i bruk bilder er et sterkt virkemiddel. Norsk misjon i øst har forøvrig forslag både til bønner, litani og salmer.

Men midt i mørket er det håp så lenge troen lever. Igjen kan vi bruke lysgloben som hjelpemiddel: La Kristuslyset være slukket i starten av gudstjenesten for å illustrere poenget: Slik er en verden uten Gud. Mot slutten av prekenen kan Kristuslyset tennes. Kristus er verdens lys! Inviter mennesker i kirken til å komme og tenne lys sammen med deg. La det bli en bønn om at vi selv må bli tent på ny og at vi ikke må miste troen. Og for all del: La oss se utover oss selv og tenne lys for dem som virkelig trenger vår forbønn; de lemmene på legemet som lider for Kristus i dette øyeblikk.

ASTRID SÆTRANG MORVIK
Kapellan i Lunner

Siste søndag i kirkeåret (Domssøndag)

20. november 2005

Prekentekst: Matt 25,31-46

Jes 65,17-19; Åp 20,11-13

Hverdagen og Guds dom

Inngang:

Metodismens lærefar John Wesley hadde som motto "Lev i dag". noe han gjorde til gagns når en ser hva han rakk. Det er ofte fristende for oss å leve enten i den garsdag som er forbi eller i den morgendag som ikke er kommet. Domsøndagens prekentekst setter en tykk strek under Wesleys motto og minner oss om at det er det liv vi lever i dag som en dag vil møte oss igjen i Guds dom. Drømmene om alt det store vi skal gjøre i morgen, hjelper så lite når vi lar dagens anledninger gå fra oss.

En dag skal vi møte oss selv i doren: Det dere gjorde eller ikke gjorde mot en av disse mine minste, gjorde dere eller gjorde der ikke mot meg, sier Jesus. Og da kan det bli skjebnesvangert å møte seg selv i doren. Ifølge Jesu ord tar Gud oss nemlig på alvor i det vi bruker dagen i dag til. Han møter oss i sine minste og der vi mottar ham i denne skikkelsen vil han en dag motta oss i sin herlighet. Men der vi avviser ham i denne skikkelsen vil var avvisning en dag møte oss igjen som Guds avvisning av oss.

Til teksten:

Vår tekst avslutter den siste lange tale Jesus holder ifølge Matteus, 24.1-25.46, det som er kalt Jesu eskatologiske tale. Jesus har forkynt at templet skal falle, 24.1-3, og disiplene spør ham om når dette skal skje og hva som er tegnet på Jesu gjenkomst og verdens ende, 24.4. Som svar på deres spørsmål taler han først om sitt komme og tegnene som skal varsle det, 24.5-36. Fra 24.37 går han i en rekke lignelser over til å formane disiplene om å være rede til hans komme. Vår tekst er avslutningen på denne lignelsesrekke. Med kap 26 er Matteus i gang med å berette om Jesu lidelse, dod og oppstandelse.

Mens de tre første lignelser har paralleller hos Lukas er de tre lignelser i kap 25 særstoff for Matteus, altså også vår tekst. Egentlig er Jesu tale om den store dom ikke en lignelse.

Han begynner riktig nok med å sammenligne dommen med det som skjer når gjeteren skiller sauene fra geitene, men deretter går han over til å tale i klartekst om det som skal skje når dommens time er inne.

Teksten faller naturlig i fire deler:

Selve domsscenen - retten er satt, v 31-33

Dommen over de rettfærdige, v 34-40

Dommen over de urettferdige, v 41-45

Sluttkommentar, v 46

De to domsavsigelsene er parallelle. Begge starter med en domsavsigelse som i neste omgang henholdsvis begrunnes eller møter innsigelse i seks ledd. Og begge avsluttes høytidelig med at Jesus svarer på de dømtes overraskelse, innledet med "Sannelig, sannelig sier jeg dere".

Det er Menneskesønnen som er dommer. Jesu selvbetegnelse med bakgrunn i Dan 7,13-14 anvendes her i overensstemmelse med Daniels beskrivelse av den himmelske menneskesønn som den der får makten av den gamle av dage. Ellers bruker Jesus betegnelsen om seg selv både i forbindelse med sin gjerning før lidelsen og i forbindelse med sin lidelse og død.

At englene er med ham synes å henspille på Sak 14,5 der det sies at englene følger Gud når han kommer til dom. Og herlighetstronen har Jesus allerede nevnt i Matt 19,28. Beskrivelsen stemmer med Jesu ord i Joh 5,27 at dommen er overgitt ham av hans Far. Og understreker hans guddommelige myndighet.

At alle folkeslag skal samles foran ham understreker at det er den endelige dom over verden det er tale om. Ingen er unntatt, heller ikke de som tror, 2 Kor 5,10. Før domsavsigelsen deles folkene i to grupper. Dommen er altså allerede felt når vi møter begrunnelsen. Plassen til høyre er hedersplassen, Sal 80,18; Apg 7,56. Bildet av gjeteren og sauene har bakgrunn i Esek 34,17-24. Der sier profeten at Gud selv vil dømme mellom sauene og sende en ny David som hyrde for sauene.

Det er kongen som taler. Den fornedrede Menneskesønn trer nå frem som den han er ifølge Faderens fullmakt og avsier sin dom. De som står på høyre side, innbys til å innta eller arve det rike som har ventet fra verdens grunnleggelse. Ta i eie eller arve som det egentlig står, minner om Israels inntok i løfteslandet, deres

arvelodd. Nå skal Guds folk innta sin herlighets arvelodd. At riket har vært klart fra verdens grunnleggelse, se 1 Pet 1,4f og Åp 21,2. Begrunnelsen for at de skal arve riket er deres atferd overfor kongen. De har tatt seg av ham og gitt ham det han trengte. Sett i den større sammenheng sier NT at vi frelses av nåde ved tro, Ef 2,8f. Men troen bekrefte i dens frukter, Joh 15,5. Uten frukt er troen død. Derfor sier NT at vi frelses av nåde, men dømmes etter gjerninger.

De rettfærdige er overrasket og forstår ikke når de har gjort dette, men kongen gjør klart at det de har gjort mot hans minste, har de gjort mot ham.

Hvem er de minste? Noen vil ha det til at det er alle nødlidende. Bibelen kaller Guds folk til å vise barmhjertighet mot alle, Jes 58,6-10; Gal 6,10. Men uttrykket "mine minste" slik Matteus bruker det, peker først på Jesu disipler. Den som tar imot disiplene, tar imot Jesus, Matt 10,40. Og 10,42 understreker det samme: "Den som gir en av disse små om så bare et beger kaldt vann fordi han er disippel..." Jesus identifiserer seg med disiplene sine. Som han kom i ringhet og svakhet lever de på jorden i ringhet og svakhet. Og der mennesker avviser dem i forakt, er det deres mester som avvises.

Det er dommen over de på venstre side. De har ikke tatt imot kongen i hans representanter. Også de er overrasket over dommen. De har ikke forstått den nære sammenheng mellom kongen og de som representerer ham. De dømmes fordi de har forsømt seg mens de hadde anledning til å tjene kongen. Nå er det for sent og deres dom er fryktelig. De må dele skjebne med dem som fortapelsen er gjort i stand for, djevelen og hans engler.

Jesu sluttkommentar stiller evig liv og evig straff som motpoler og avviser dermed at det ene skal dreie seg om en kort overgang i motsetning til det andre. Ordet om fortapelsen er anstøtelig og forferdelig, men Jesus selv stadfester at det dreier seg om et enten-eller.

Til prekenen:

Dette er ingen enkel tekst å preke over. Mange viker tilbake fra det klare skillet teksten taler om. Men teksten slår altså fast: Vi er alle på vei mot Guds dom. Det kommer en regnskapsdag som vil sette skille i slekten mellom de som tok

imot Jesus og de som avviste ham.

Så betydningsfull er Jesus at det er vår stilling til ham som avgjør dommens utfall. Samtidig gjør teksten det klart at det ikke er mulig å skille mellom Jesus og de som hører ham til. Å møte de som er hans er å møte ham selv, tankevekkende i en tid da en del nok vil vite av Jesus, men aviser kirken som altfor håpløs til at det går an å ha noe med den å gjøre. Som Jesus kom første gang i svakhetens skikkelse, så har han valgt seg et folk som fremtrer som svakt i denne verden, se 1 Kor 1,26ff. Vi kan forakte det og vende oss fra det. Han kjennes ved det og ved dem som følger ham i det.

Det er kjærlighetens gjerninger mot Jesu minste som bekrefter troen og vitner om et rett gudsforhold. Vi som så lett lar oss blende av det som synes, enten det er profetier eller mektige manifestasjoner, se Matt 7,22, blir minnet om at kjærligheten ikke først handler om nådegaver som imponerer eller trollbinder, men om Åndens frukt i gode gjerninger mot de som lider og har det vondt. Diakonien omsorg overfor de svakeste sier noe om forholdet til Jesus. Det Jesus nevner er slikt som skjer i det stille ofte uten at det store flertall oppdager det. Men Jesus ser det og merker det. Og på dommens dag dras det frem i lyset.

Apostelen taler om tro virksom i kjærlighet, Gal 5,6. De to kan ikke skilles, cf. Jakobs utfordring: Vis meg da din tro uten gjerninger, så vil jeg vise deg min tro av mine gjerninger, Jak 2,18.

Det sitter mange eldre troende rundt i landet som undrer seg over hvor troens folk blir av. Hvorfor får de aldri besøk? Hvorfor kommer ikke presten eller diakonen nå når de ikke lenger er i stand til å gå til gudstjeneste? Og en rekke fremmede er kommet til oss, men hvor er den lokale menighet i forhold til dem? Vi kan fortsette: De syke, de handikappede, de fengslede. En levende menighet ser ansvaret og går. Slik kommer troen til uttrykk.

Her er nok å prøve seg på og samtidig er det viktig å understreke: Vi går ikke fordi vi skal fortjene frelse. Det er Guds kjærlighet til oss i Kristus som driver oss. Vi elsker fordi han elsket oss først.

Og det er altså dagen i dag det gjelder. I dag venter Jesus på oss i alle sine små. På dommens dag er det for sent og da nytter det fint

lite å si at vi ikke så ham. Da avslører vi bare oss selv og vår blindhet - med fryktelig konsekvens.

Hvorfor forteller Jesus disiplene dette? For å hjelpe dem i gang i tide slik at de ikke ender på feil side i dommen. Gud vil ikke at mennesker skal gå fortapt, men at de skal bli frelst, Joh 3,16; 1 Tim 2,4. Derfor gir han tydelig beskjed om hvor veien går. Og den som har ører, hører og adlyder ordet.

Forslag til disposisjon:

1. Det kommer en regnskapsdag for ethvert menneske
2. Vårt forhold til Jesus avgjør hvor vi står den dag
3. Jesus møter deg i sine minste
4. Tjen dem med den kjærlighet Gud gir deg

Eller:

Jesus identifiserer seg med sine disipler
Ditt forhold til ham kan ikke løses fra ditt forhold til dem

Kjærlighetens omsorg for de små bevitner troens eksistens

Tjen mens du kan

KURT HJEMDAL

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

SØKERE

Oslo bispedømme

Offentlig søkerliste til stilling som Kapellan i Haslum.

- 1 Borgen, Anne, medarbeider kunsthøgskole, Oslo
- 2 Ønsker ikke sitt navn offentliggjort
- 3 Haaland, Gunnar, fakultetslektor doktorgradsarbeid, Oslo
- 4 Kleveland, Hanne G, kapellan, Oslo
- 5 Sandaker, Ovar Andreas, vikarprest, Laksevåg
- 5 Skilbreid, Karl Olav, kapellan, Geilo
- 7 Ønsker ikke sitt navn offentliggjort
- 8 Fossheim, Kristine Inderhaug, vikarprest, Bøverbru
- 9 Lagset, Frode, prest, Oslo
- 10 Berbom, Thomas Georg B, kapellan, Svelvik
- 11 Viste, Torhild, kapellan vikar, Oslo
- 12 Weider, Einar A, ungdomsprest, Holter
- 13 Zakariassen, Knut, Rypefjord
- 14 Hol, Knut Ole, sokneprest, Elnesvågen
- 15 Tjelle, Christoffer, vikarprest, Oslo
- 16 Birkeland, Gudbjørn, vikarprest, Gjetsum
- 17 Bull-Njå Larsen, Toril, fredskorpsdeltager, Sri Lanka
- 18 Midlang, Klara, kateket-vikar, Kolbotn
- 19 Simensen, Simen Aalvik, vikarprest, Harstad
- 20 Myren, Peder, feltprest, Oslo
- 21 Holby, Peter A. Beresford, preste-vikar, Sollihøgda
- 22 Grøtberg, Erland, ungdom/vikarprest, Oslo
- 23 Andersen, Mette Bundgaard, kapellan vikar, Rena
- 24 Otneim, Kristine, Vikarprest, Oslo
- 25 Nilsen, Gard Realf Haugerud, vernepliktig bataljonsprest, Bardufoss

- 26 Buflod, Marit Stenrud, feltprest, Oslo
  - 27 Bjerkereim Børresen, Elise, Oslo
  - 28 Skjeldal, Synnøve Skree, kateket vikar, Oslo
  - 29 Hauger, Hildigunn B, stud.theol, Oslo
  - 30 Sindre, Anna, stud.theol, Oslo
  - 31 Kona, Janos, stud.theol, Oslo
  - 32 Lerbrekk, Gunleiv, stud.theol, Oslo
- Ved fristens utløp var det registrert 32 søkere, hvorav 15 kvinner og 17 menn.
- Søker nummer 2 og 7 ønsker at navnet ikke skal offentliggjøres.

Oslo bispedømme

Offentlig søkerliste til stilling som Kapellan i Lommedalen.

- 1 Bugge, Dagfinn, kateket, Horten
- 2 Nordhaug, KnutHåkon, sokneprest, Herøy
- 3 Robinson, Kari Norunn, kapellan, Horten
- 4 Ønsker ikke sitt navn offentliggjort
- 5 Haaland, Gunnar, fakultetslektor doktorgradsarbeid, Oslo
- 6 Sandaker, Ovar Andreas, vikarprest, Laksevåg
- 7 Skilbreid, Karl Olav, kapellan, Geilo
- 8 Ønsker ikke sitt navn offentliggjort
- 9 Græsleie, Elin Anita, kapellan, Oslo
- 10 Fossheim, Kristine Inderhaug, vikarprest, Bøverbru
- 11 Lagset, Frode, prest, Oslo
- 12 Berbom, Thomas Georg B, kapellan, Svelvik
- 13 Viste, Thorild, kapellan vikar, Oslo
- 14 Weider, Einar A, ungdomsprest, Holter
- 15 Ønsker ikke sitt navn offentliggjort
- 16 Skarpaas, Torfinn, prostiprest, Lierskogen
- 17 Ønsker ikke sitt navn offentliggjort

- 18 Zakariassen, Knut, Rypefjord
  - 19 Tjelle, Christoffer, vikarprest, Oslo
  - 20 Birkeland, Gudbjørn, vikarprest, Gjettrum
  - 21 Midlang, Klara, kateket-vikar, Kolbotn
  - 22 Hansen, Sveinung, vikarprest, Oslo
  - 23 Simensen, Simen Aalvik, vikarprest, Harstad
  - 24 Holby, Peter A. Beresford, preste-vikar, Sollihøgda
  - 25 Grøtberg, Erland, ungdom/vikarprest, Oslo
  - 26 Andersen, Mette Bundgaard, kapellan vikar, Rena
  - 27 Otneim, Kristine, vikarprest, Oslo
  - 28 Nilsen, Gard Realf Haugerud, vernepliktig bataljonsprest, Bardufoss
  - 29 Buflod, Marit Stenrud, feltprest, Oslo
  - 30 Bjerkereim Børresen, Elise, Oslo
  - 31 Skjeldal, Synnøve Skree, kateket vikar, Oslo
  - 32 Sindre, Anna, stud.theol, Oslo
  - 33 Kona, Janos, stud.theol, Oslo
  - 34 Lerbrekk, Gunleiv, stud.theol, Oslo
  - 35 Evang, Anne Berit Løvsstad, stud.theol, Oslo
- Ved fristens utløp var det registrert 35 søkere, hvorav 16 kvinner og 19 menn.

Søker nummer 4, 8, 15 og 17 ønsker at navnet ikke skal offentligjøres.

LEDIGE STILLINGER

Borg bispedømme

Sokneprest i Follo prosti i Borg Bispedømme under Den norske kirke med tjenestested Drøbak og Frogn sokn.

Drøbak og Frogn sokn utgjør til sammen Drøbak prestegjeld som har samme grenser som Frogn kommune. Frogn ligger på østsiden av Oslofjorden mellom Vestby og Nesodden og med Ås som nabo i øst.

Frogn kommune består av jordbruksområder og små tettsteder og med hovedtyngde av befolkning i og rundt tettstedet Drøbak. Mange pendler daglig til Oslo.

Prestegjeldet har et folketall på 13 350 med en prognose fremover på fortsatt vekst i befolkningen. Den norske kirkes medlemsregister oppgir at vi har 11397 medlemmer i

prestegjeldet, fordelt på 7828 i Drøbak sokn og 3569 i Frogn sokn. Det har vært stor tilflytting til kommunen i de siste 15 årene med mye boligbygging.

Drøbak kirke ligger vakkert til ved Badeparken i Drøbak og er en korsformet trekirke fra 1776. Like ved siden av kirken ligger "Hospitalet," omtrent like gammel som kirken. Menigheten disponerer noe lokaler der, som benyttes til kirkekaffe og møter.

Den gamle Frogn kirke ble påtønt og brant ned i 1994. Nye Frogn kirke ble vigsløt i 1999, er bygget på samme grunnmur som den gamle og er en tradisjonell kirke med lyst og vennlig inntrykk. I forbindelse med gjenoppbygging av Frogn kirke, ble det vedtatt å bygge en ny Flerbrukskirke sentralt i prestegjeldet. Forprosjekt er ferdig og byggearbeid blir satt i gang så fort de nødvendige kommunale vedtak er på plass.

Det er korte avstander i prestegjeldet og 8 km mellom de to kirkene.

I prestegjeldet er det 6 barneskoler og 3 ungdomsskoler og en videregående skole under bygging. Det er et fint samarbeid mellom kirken og skolene. 2 sykehjem blir også betjent av prestene.

Statistikken for de siste fem årene viser et årlig gjennomsnitt for begge sokn på 125 dåp, 90 konfirmanter, 38 vielser og 84 gravferder. Gjennomsnittlig antall fremmøtte på gudstjenestene var 97.

Prestegjeldet betjenes p.t. av sokneprest og kapellan, dessuten kateket, kirkeverge, kirke-tjener, kirkegårdsarbeider i hele stillinger. To kantorer i henholdsvis 100 % og 65 %. Menighetskoordinator i 80 % og kontorsekretær i 50 %. Alle kantorer er samlet i godt arbeidsmiljø i Frogn rådhus. Kateket har hovedansvar for konfirmantarbeidet, men begge prestene deltar aktivt i konfirmantopplegget.

Menighetsrådene i de to soknene samarbeider godt og vil etter valget i 2005 fungere som ett råd. Det har vært arbeidet mye med oppfølging og rekruttering av frivillige medarbeidere, men store utfordringer venter også i fremtiden på dette feltet. Kateket er i sin stilling leder for trosopplæringsprosjekt (20% stilling). Prosjektet heter: "1-2-3 Bli nå med, 4-5 boka frem" og er i fasen 0-5 år i samarbeid med IKO.

Målform i kirke og skole er bokmål.

Presteboligen ligger sentralt i Drøbak i Seier-

stensveien 1. Det er 2 minutter å gå fra Kirkekontorene. Boligen er et stort hus fra ca 1920 i to etasjer og full kjeller. 1. etasje har kjøkken, entre, kontor, dagligstue, spisestue og stor stue med utgang hage. 2. etasje har 5 soverom og bad. Garasje til en bil. Stor hage/eiendom på ca 5 mål som er delvis tilvokst. Opplysningsvesenets fond planlegger innvendig oppussing i forbindelse med presteskiftet.

Presten har plikt til å bo i boligen som stilles til rådighet. Boligen er tjenestebolig i henhold til husleielovens §11-3. Dette gir leieren færre rettigheter enn ved leie av annen bolig.

Stillingen vil ha Follo prosti som tjenestedistrikt og Drøbak og Frogn sokn som særskilt arbeidsområde. Arbeidet med implementering av ny tjenesteordning er på gang i prostiet og den som tilsettes må tilpasse seg dette.

Borg bispedømme har et godt veiledningsapparat. Det er gode kollegaforhold i prostiet med ukentlige tekstsamtaler og månedlige prestemøter.

Kvinner oppfordres til å søke.

Stillingen lyses ut i stillingskode 0930 i lønsspenn 55-63.

Til lønnen kommer særlige regulativmessige godtgjøringer. Skyssgodtgjørelse etter gjeldende regler.

Tilsetning skjer i henhold til gjeldende regelverk. Stillingsinnehaver må forholde seg til de endringer som måtte komme som følge av tjenesteordning for menighetsprester.

Nytt tjenstedistrikt og tjenestested forutsetter godkjenning i Borg bispedømmeråd.

Nærmere opplysninger fås på Borg bispedømmekontor, tlf. 69 30 79 00, hos prost Knut Lein, tlf. 64 96 23 40 eller hos fungerende sokneprest Jostein Tegnér, tlf. 64 90 61 70.

Søknad med CV, vitnemål, referanser og attester, må være Borg bispedømmeråd, Postboks 403, 1601 Fredrikstad i hende innen 11. november 2005.

Agder og Telemark bispedømme

Sokneprest i Lister prosti i Agder og Telemark bispedømme, med Lyngdal prestegjeld som tenestestad.

Det er ledig 100 %-stilling som sokneprest i Lister prosti med Lyngdal prestegjeld som tenestestad. Lyngdal prestegjeld består av Lyngdal og Hægebostad kommunar som til saman har i underkant av 9000 innbyggjarar. Av desse er ca 8000 medlem av Den norske kyrkja. I prestegjeldet var det i 2004 81 døypte, 75 gravferdar, 77 konfirantar og 38 par som gifta seg.

Det er 5 kyrkjer i prestegjeldet. Alle er bygde på 1800 talet. Eiken og Hægebostad kyrkjer høyrer til i Hægebostad kommune. Kvås, Lyngdal og Austad kyrkjer ligg i Lyngdal kommune. I tillegg kjem Korshamn kapell. I Lyngdal sokn er det gudsteneste kvar søndag, ei av dei er kveldsgudsteneste. Dei andre sokna har om lag to gudstenester i månaden.

Prestegjeldet har sokneprest og to kapellanar. Soknepresten arbeider hovudsakleg i Lyngdal, Austad og Kvås sokn. Dei tre prestane har ei felles ordning med tenestevaker der alle dei fem sokna inngår. Soknepresten deltek i beredskapsturnusen for prostiet, om lag 4-5 veker i året.

Lyngdal sokn har omlag 2/3 av befolkninga i prestegjeldet. Barne- og ungdomsarbeidet har vore eit satsingsområde. Her er ten-kor med om lag 100 medlem. Ungdomslaget samlar 100-150 ungdomar. Dette er eit kristent skulelag som har møta sine i Lyngdal bedehus. Elles er det eit godt yngresarbeid, søndagsskuler og anna barnarbeid i kommunen. Det er mykje frivillig arbeid i bedehusa. Samarbeidet mellom kyrkje og bedehus er prega av gjensidig tillit, og er inne i ein god og fruktbar prosess. I år er det nedsett eit eige forum for å ivareta og styrke denne kontakten. Soknepresten har vore ein naturleg del av dette arbeidet. Lyngdal kommune har fire barneskular og to ungdomsskular. Her er òg ein kristen barne- og ungdomsskule. I Lyngdal er det ein fylkeskommunal vidaregåande skule, og ein kristen vidaregåande skule. I Kvås er det ein kristen vidaregåande skule og folkehøgskule. I Lyngdal ligg ein større eldreinstitusjon.

Det er kyrkjekontor for Lyngdal, Austad og

Kvås i Lyngdal sentrum. Her er kontor plass for prestar, kyrkjesjef, kyrkjevevjer, soknediakon og organist. Kyrkjelydspegagog er tilsett i 40 % stilling og arbeider med den nye trosopp-læringsplanen og med konfirmanntane. Kapellan II har 70 % av arbeidet i Lyngdal og 30 % elles i prostiet. Han har hovudansvaret for konfirmandundervisninga i kommunen. Organisten i Lyngdal er tilsett i 80 % stilling. Det er kyrkjetenar og kyrkjegardsarbeidar, begge i 100 %-stillingar. For tida har vi også ein "eitaring" og ein sivilarbeidar som arbeider med barn og unge.

Lyngdal kyrkjelyd har mange frivillige medarbeidarar - som mellom anna leier lekmannsgudstenester.

Lyngdal kyrkjelyd har ein visjon om at det skal leggast til rette for at medlemma skal få utvikle seg som kristne, og at søkande menneske skal kjenne seg inkluderte i fellesskapa. Vidare vil ein vidareutvikle

- dei kristne fellesskapa; gudstenester, cellegrupper og bibelgrupper
- barne- og ungdomsarbeidet
- samarbeidet med organisasjonane

Ein arbeider vidare med planer for utviding av Lyngdal kyrkje, slik at ho kan bli funksjonell.

Kyrkjelydane ynskjer ein sokneprest som

- er ein inspirerande leiari
- er ein engasjert forkynner
- er samarbeidsorientert
- kommuniserer godt med tilsette og frivillige
- kan vere med i leiartrening og utrusting av frivillige medarbeidarar
- kan vere ein pådrivar i arbeidet med å gjere visjonen verkeleg

Desse punkta vil bli vektlagde hos søkjaren.

Me ynskjer ein god inspirator og teambygger som kan fremme gudstenestelivet og anna kyrkjelydsbyggjande arbeid.

Nynorsk er målforma i Eiken kyrkjelyd. I dei andre kyrkjelydane nyttast bokmål. Søkjar må stadfeste at ein kan bruke begge målformar.

Prestebustaden ligg like ved Lyngdal kyrkje. Den er frå 1840 og er freda. Den har ei grunnflate på 220 kvm og har kjøkken, tre stuer, tre soverom, loftsstue og eit skråkammers. Garasje og vedbod høyrer med. Bustaden blei sist pussa opp i 1996. Forpaktar av prestegarden bur i ei sidebygning til hovudhuset.

Stillinga lysast ut i fylgje ny tenesteordning

for Den norske kyrkja som gjeld frå 1. juli 2004. Den som blir tilsett må akseptere:

- Endringar i tenesteordninga for kyrkjelydsprest og reglar om lønstillhøve og aldersgrense for geistlege tenestemenn
- Eventuell deling eller regulering av prestegjeldet og avgjerder med omsyn til tenesta og tenestekområde
- Eventuelle vedtak om leie, bruk og flytting av bustad

Stillinga blir lønna som sokneprest i kode 0930, sokneprest, lønnstrinn 51-63. Pensjonsinnskott. Til løna kjem regulativmessige godtgjerder og skyssgodtgjering etter Statens regulativ.

Søknad med kopi av vitnemål, attestar, CV, referansar og utfylt skjema for standardopplysningar ved søknad på prestestilling i Agder og Telemark bispedømme, må vere kome til Agder og Telemark bispedømmeråd, Markensgt. 13, 4611 Kristiansand *innan 4 november 2005*. Skjema ligg på www.kirken.no/agder under fagområde-personal, eller ein kan få det ved å venda seg til bispedømmekontoret, tlf. 38 10 51 20. Her kan ein òg få nærare opplysningar om stillinga.

Agder og Telemark bispedømme

Sokneprest i Kristiansand domprosti med Grim og Hellemyr sokn som tenestestad.

Det er ledig 100% stilling som sokneprest i Kristiansand domprosti i Agder og Telemark Bispedømme med Grim og Hellemyr sokn som tenestestad.

Grim og Hellemyr sokn ligg i vestre bydel i Kristiansand og grenser til Domkyrkja, Vågsbygd og Torridal sokn. Talet på innbyggjarar i dei to sokna er til saman ca 11.000, av dette er 8800 medlem i Den norske kyrkja.

Kyrkjelydane har eigne kyrkjer. Begge kyrkjene er praktiske arbeidskyrkjer. Soknepresten har et særskilt ansvar for Grim sokn der han også har kontor. Avstanden mellom dei to kyrkjene er 6 km. De to sokna har felles sokneprest og kapellan. Kapellane har særskild ansvar for Hellemyr der han sit i soknerådet.

I Grim kyrkje er det gudsteneste kvar søndag, og dei fleste høgtidsdagar. I Hellemyr er det gudsteneste kvar annan søndag og dei fleste høgtidsdagar. Gudstenestene delast likt mellom dei to prestane.

Domprostiet er delt inn i 4 tenesteområde, med mellom anna eigen tenesteturnus for gravlegging. Prestane i Grim, Hellemyr, Torridal og Domkyrkja har felles tenesteturnus. Prestane i domprostiet samlast kvar torsdag morgon til tekstsamtaler og drøfting av tenestesaker.

De to sokna har felles soknediakon. I Grim kyrkjelyd er det dagleg leiar, kyrketenar, kantor og forskulelærer i full stilling. I to 50% stillingar er det tilsett kyrkjelyds-pedagog og barne- og ungdomsarbeidar.

I Hellemyr kyrkjelyd er det daglig leiar og kyrkjeterar i 95% stilling, kantor i 20%, førskulelærer i 30% og barne- og ungdomsarbeidar i 50%.

I dei to sokna er det 4 barneskular, 1 ungdomsskule og ei rekke barnehagar. Soknepresten har saman med diakon ansvar for besøk på Grimtunet sjukeheim. Soknepresten har også enkelte nattverdsgudstenester på andre institusjonar.

Det er ca 80 konfirmantar, av desse bur ca 40 i Grim. Soknepresten deltek i konfirmantarbeidet i Grim. Soknepresten har ansvar for undervisninga av konfirmantane med særskilde behov knytta til Krossen og Hellemyr skuler. Undervisninga for denne gruppa skjer i skuletida.

Dei to sokna har eit rikt foreiningsliv. Grim kyrkjelyd har mellom anna ope barnehage, baby- og småbarnsong, barnekantori, speiderarbeid, bibeltimar, eldrearbeid og kyrkjeforeiningar. Hellemyr kyrkjelyd har mellom anna ope barnehage, barnekor, barneforeiningar, søndagsskule, ungdomsklubb, voksenkor og eldrearbeid.

Det nyttast bokmål i prestegjeldet. Søker må stadfesta at ein kan nytte begge målformer. Godtgjering for skyss i fylgje offentleg regulativ. Til stillinga hører tenestebustad ikkje langt frå Grim kyrke. Bustaden er bygd i 1964. I 1. etasje er det vinkelstue, kjøkken, bad, heimekontor, 1 soverom. I 2. etasje er det 3 soverom.

Huset har kjeller og garasje.

Stillinga lysast ut i fylgje ny tenesteordning for Den norske kyrkja som gjeld frå 1. juli 2004. Den som blir tilsett må akseptere:

- Endringar i tenesteordninga for kyrkjelydsprest og reglar om lønstillhøve og aldersgrense for geistlege tenestemenn.
- Eventuell deling eller regulering av prestegjeldet og avgjerder med omsyn til tenesta og tenesteområde.
- Eventuelle vedtak om leie, bruk og flytting av bustad.

Stillinga blir lønna som sokneprest i kode 0930, sokneprest, lønnstrinn 51-63. Pensjonsinnskot. Til løna kjem regulativmessige godtgjerder og skyssgodtgjering etter Statens regulativ.

Me ynskjer ein god inspirator og teambygger som kan fremme gudstenestelivet og anna kyrkjelydsbyggande arbeid.

Søknad med kopi av vitnemål, attestar, CV, referansar og utfylt skjema for standardopplysningar ved søknad på prestestilling i Agder og Telemark bispedømme, må vere kome til Agder og Telemark bispedømmeråd, Markensgt. 13, 4611 Kristiansand innan 4 november 2005. Skjema ligg på www.kirken.no/agder under fagområde-personal, eller ein kan få det ved å vendra seg til bispedømmekontoret, tlf. 38 10 51 20. Her kan ein få nærare opplysning om stillinga.

Stavanger bispedømme

Embetet som prost i Karmøy prosti er ledig fra 1. januar 2006.

Prostene er sentrale medarbeidere i gjennomføringen av Stavanger bispedømmes strategier, med diakoni, gudstjenesteliv og trosopp-læring som prioriterte satsingsområder. Ny organisering av prestetjenesten er under innføring i et godt samarbeid mellom partene.

Karmøy prosti er nyopprettet og omfatter de ni soknene i Karmøy kommune. Prostetset er lagt til Avaldsnes sokn, der prosten har kontor sammen med øvrige tilsatte i soknet. Det kirke-lige fellestrådet har kontorer i Kopervik. Prostiet har samlet ca. 50 kirkelig tilsatte, hvorav 8,75

prestestillinger.

Prosten leder prestetjenesten i prostiet, gjør selv tjeneste som menighetsprest slik biskopen fastsetter, bistår biskopen i dennes embetsutøvelse og utfører for øvrig de gjøremål som ligger til prosteembetet. Prosten skal sørge for samvirke mellom prestetjenesten og de kirkelige rådernes virksomhet. Embetet som prost krever evne og vilje til samarbeid og medarbeiderskap og til å motivere medarbeidere og menigheter.

Den som blir utnevnt, må rette seg etter tjenesteordning for proster. Vedkommende må finne seg i endringer i gjøremål og embetsdistriktets utstrekning samt endringer i reglene for pensjon og aldersgrense.

Til embetet skal bygges tjenestebolig med boplikt nær kirken og menighetskontorene. Boligen vil ikke stå ferdig før tidlig i 2007. Midlertidig bolig stilles til disposisjon. Den som blir tilsatt, må finne seg i de avgjørelser som blir fastsatt om leie og bruk av tjenesteboligen.

Søkere må opplyse om de behersker begge målformer. Målformen i kommunen og soknene i prostiet er bokmål, med unntak av Ferkingstad sokn, der målformen er nynorsk.

Kvinner oppfordres til å søke.

Lønnstrinn 64 - 68. Herav går vanlig pensjonsinnskudd.

Søknad sendes tjenestevei og må være kommet inn til Kultur- og kirkedepartementet, postboks 8030 Dep., 0030 Oslo innen 28. oktober 2005. Nærmere opplysninger om embetet på bispedømmets hjemmesider, www.kirken.no eller ved henvendelse til stiftsdirektør Åge Bognø, tlf. 51 84 62 70 eller prosten i Karmsund Gunnar Salomonsen, tlf. 52 80 95 08.

Nidaros bispedømme

Det er ledig stilling som kapellan med Heimdal prosti som tjenestedistrikt og med Tiller sokn som tjenestested.

Soknet er en del av Trondheim kommune og har ca. 11.500 innbyggere. Det ligger i Heim-

dalsområdet sør i Trondheim, øst for E6 og strekker seg fra Nidelven i nord til grensen mot Leinstrand og Melhus i sør.

I Tiller sokn er det 10.146 kirkemedlemmer.

Det er en kirke i soknet: Tiller kirke som er en trekirke fra 1901 med rundt 180 sitteplasser. Kirken er restaurert etter en brann i 2001.

Menigheten betjenes av sokneprest og kapellan. I hele prostiet er det i tillegg til prosten og prostiprest 8 menighetspreststillinger.

Kontorsted er i Tiller menighetscenter, ikke langt fra kjøpesenteret City Syd. Her er det kontorfellesskap med kontorsekretær, kateket, diakon og kantor.

I soknet er det også 50 % stilling for kirke-tjener. Diakonstillingen er for tiden vakant.

Kirkelig statistikk for menigheten i 2004: 109 dåp, 31 begravelser, 10 vielser og 132 konfirmanter samt 92 forordnede gudstjenester i året.

De største utfordringene for menigheten er innenfor barne- og ungdomsarbeidet.

I menigheten er det et utstrakt barne- og ungdomsarbeid: Åpen barnehage, KFUM og KFUK speidere, ungdomskafe, prosjektkor for 4-åringer og familiekor.

I tillegg er det et kirkekor, støttegrupper for etterlatte og hyggetreff. I høst arrangerer menigheten også Alpha-kurs.

Av annen foreningsvirksomhet er det menighetsring og kirkering samt foreninger for Sjømannsmisjonen, indremisjon, ytremisjon og Tiller Y's Men's Club. Det er også 2 aktive sanitetsforeninger og Tiller historielag i området.

Kateketen har hovedansvar for organisering og gjennomføring av konfirmantopplegget, i samråd og samarbeid med kapellanen. Konfirmantundervisningen skjer på ettermiddags-, kveldstid. En del av undervisningen er lagt til konfirmantleir på vinteren.

Det er ett sykehjem i menigheten, hvor prestene har ansvar for andakt annen hver uke. Det ligger også en psykiatrisk behandlingssinstitusjon og flere bofellesskap for psykisk utviklingshemmede i soknet, men kontakten med disse er mer sporadisk.

Samarbeidet med skolene er godt. Kapellanen har hovedansvar for kontakten med skolene i samarbeid med kateketen.

Når det gjelder utbyggingen av skoler, barne-

hager, helse- og sosialtjeneste og forholdene i lokalsamfunnet/kommunen for øvrig, vises til blant annet kommunens hjemmeside: www.trondheim.kommune.no. Ellers vises også til menighetens hjemmeside: www.tiller.kirken.trondheim.no og bispedømmets hjemmeside: www.kirken.no/nidaros.

I prostiet er det blant prestene behov for supplerende kompetanse innenfor barne- og ungdomsarbeid.

Nidaros bispedømme arbeider etter en strategisk plan som er gitt overskriften: "Kirken i Nidaros - sammen underveis". Bispedømmet har godt utbygde personaltiltak, herunder arbeidsveiledning. Bispedømmet er IA-virkosomhet og vårt mål er å få en balansert alders- og kjønns sammensetning i sokn/prosti samt legge til rette for mennesker med redusert funksjonsevne.

Med stillingen følger det bolig med boplikt. Tjenesteboligen er kommunal. Det er et rekkehus bygd i 1981, og ligger ca 3 km fra kontoret. Boligarealeet er 150 kv2 på tre plan. Øverst; stue og kjøkken. Mellometasjen; inngang, tre soverom og bad. Nederst; kjellerstue/soverom, bad og to boder. Sportsbod og en garasje i rekke hører også med til boligen. Barnevennlig område. Fin utsikt over byen.

Målformen i soknene er bokmål og søkerne må opplyse om de behersker begge målformer.

Tilsetning skjer på de vilkår som til enhver tid gjelder og den som tilsettes må rette seg etter følgende:

- a) endringer i lover, tariffavtaler, reglement m.v. herunder spørsmål vedrørende tjenesteordning, beredskapsordning, tjenestebolig og husleie.
- b) avgjørelser som kan influere på tjenestens gjøremål og bosted.

Vi søker etter en prest som kan fylle stillingen i henhold til tjenesteordningen, de oppgaver og utfordringer som er beskrevet foran og som:

- gjerne har særskilt kompetanse og/eller erfaring innen og interesse for barne- og ungdomsarbeid
- evner å bidra til gode samarbeidsforhold, trivsel, engasjement og er kontaktskapende
- evner til å bygge relasjoner og utvikle fellesskap i menigheten
- evner til å jobbe selvstendig og samtidig i fellesskap med kolleger

Stillingen er plassert i kode 0922 og lønnes i ltr. 44-59. Pensjonsinnskudd. Skyssgodtgjøring. Opplysninger om stillingen fås ved henvendelse til Nidaros bispedømmeråd, tlf. 73 53 91 00 eller prosten i Heimdal tlf. 72 59 20 50.

Søknad med CV, attester og referanser sendes Nidaros bispedømmeråd, Erkebispegården, 7013 Trondheim innen 8. november 2005. Attester vil ikke bli returnert.

Nidaros bispedømme

Det er ledig stilling som sokneprest med Gauldal prosti som tjenstedistrikt og med Oppdal sokn, Lønset sokn og Fagerhaug sokn som tjensted.

Soknene tilsvare Oppdal kommune som har ca. 6500 innbyggere. Kommunen er nabo til Dovrefjell og Trollheimen, E-6 og Dovrebanen går gjennom bygda. Det er 12 mil til Trondheim, 15 mil til Molde og 24 mil til Lillehammer.

I Oppdal sokn er det 5400 kirkemedlemmer, i Lønset sokn 280 og i Fagerhaug sokn 180. Oppdal kirke (korskirke 1651) ligger 3 km vest for Oppdal sentrum. Lønset kirke (åttekanta 1863) ligger 22 km vest for Oppdal sentrum og Fagerhaug kirke (1959) ligger 13 km nord for sentrum.

Det er til sammen i 2004 holdt 86 hovedgudstjenester (100 forordna) og 31 andre gudstjenester. Statistikken sier for øvrig 77 døpte, 14 ekteskapsinngåelser, 60 gravferder og 86 konfirmerte.

Menighetene betjenes av to sokneprester. Den ledige stillingen er tillagt et særlig ansvar for Lønset sokn og Fagerhaug sokn med sete i disse menighetsrådene og et særlig ansvar for konfirmantarbeidet i alle tre sokn. Det meste av tjenesten, både kirkelige handlinger og øvrig menighetsarbeid vil foregå i Oppdal sokn.

Prestene har kontor i Oppdal Misjons- og Menighetshus. Her er det kontor felleskap med kirkeverge, konsulent og menighetspedagog. I soknene er det også to organister, to klokkere og tre kirketjenere/kirkegårdsarbeidere. I prostiet er det i tillegg til prost og prostiprest,

10 menighetsprester.

Det drives et variert arbeid i menighetene, dels i regi av menighetsrådene, dels av organisasjonene. Samarbeidet er godt. Det er familiekor, søndagsskole, barneklubb, skolelag, nystartet KRIK-gruppe m.m. God kontakt med barnehager og skoler. Konfirmantarbeidet er felles for menighetene: pilegrimsvandring, friluftsgupper og sang/musikk/drama i tillegg til undervisning i menighetshuset på ettermiddagstid. Gode resurser innen sang og musikk, m.a. lovsangsgruppe og misjonskor. Normisjon er aktiv med møter og grupper - og Alpha-kurs i samarbeid med menighetsrådene. Diakoniprojekt. Misjonsengasjement. Mange frivillige medarbeidere og mye energi. Det økumeniske samarbeidet i bygda er også godt.

Den største utfordringa for menighetene er å formidle evangeliet relevant og aktuelt inn vanlige menneskers liv. Dette krever nytenking og strategisk satsing på dåpsopplæring, menighetsutvikling, gudstjenester og andre samvær. Menighetene utfordres også av ungdoms- og sports- og fritidskulturen som preger mye av bygda.

Nidaros bispedømme arbeider etter en strategisk plan med overskriften: "Kirken i Nidaros - sammen underveis". Bispedømmet har godt utbygde personaltiltak, herunder arbeidsveiledning. Bispedømmet er IA-virksomhet og vårt mål er å få en balansert alders- og kjønns-sammensetning i sokn/prosti, samt legge til rette for mennesker med redusert funksjons- evne. Se forøvrig bispedømmets hjemmeside: www.kirken.no/nidaros.

Når det gjelder skoler, barnehager, kultur, helse- og sosialtjeneste og forholdene i lokalsamfunnet for øvrig, vises det til kommunens hjemmeside: www.oppdal.com.

Med stillingen følger det bolig med boplikt. Boligen fra 1980 er kommunal og ligger i et boligområde, ca 2 km fra sentrum, preste-kontoret, skole, forretninger og barnehage i nærheten. Boligarealet er 126 km², som består av stue, kjøkken, fire soverom, bad, to toalett, vaskerom, garasje og hage.

Målformen i soknene er bokmål og søkerne må opplyse om de behersker begge målformer. Tilsetning skjer på de vilkår som til enhver tid gjelder og den som tilsettes må rette seg etter følgende:

- a) endringer i lover, tariffavtaler, reglement m.v. herunder spørsmål vedrørende tjenesteordning, beredskapsordning, tjenestet bolig og husleie.
- b) avgjørelser som kan influere på tjenestens gjøremål og bosted.

Vi søker etter en prest som kan fylle stillingen i henhold til tjenesteordningen, de oppgaver og utfordringer som er beskrevet foran og som:

- gjerne har særskilt kompetanse innen menighetsbygging, arbeid med ungdom og natur/friluftsliv.
- evner å bidra til gode samarbeidsforhold, trivsel, engasjement og er kontaktskapende.
- evner til å jobbe selvstendig og samtidig i fellesskap med kolleger.

Stillingen er plassert i kode 0930 og lønnes i ltr. 51-63 Pensjonsinnskudd. Skyssgodtgjøring.

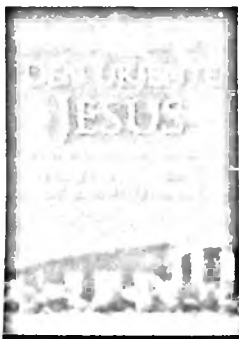
Opplysninger om stillingen fås ved henvendelse til Nidaros bispedømmeråd, tlf. 73 53 91 00 eller prosten i Gauldal tlf. 72 40 30 00.

Søknad med CV, attester og referanser sendes Nidaros bispedømmeråd, Erkebispegården, 7013 Trondheim innen 8. november 2005. Attester vil ikke bli returnert.

Ny og aktuell bok fra Avenir Forlag

Oskar Skarsaune

DEN UKJENTE JESUS NYE KILDER TIL HVEM JESUS VIRKELIG VAR?

Kr 178,-

Ingen skal etter dette kunne si at det er kjedelig å grave i gamle skrifter! Det er spennende å følge forfatteren gjennom de forskjellige lagene av kildemateriell i dialog med aktuelle bøker som er skrevet om emnet. Mange vil finne denne boken minst like underholdende som Da Vinchi-koden - og i tillegg er den til å bli klok av.

Forfatteren som er professor i kirkehistorie og førstehånds kjenner av de historiske kildene, skriver spennende og insiterende om

- Da Vinchi-koden
- Gralsfortellingene
- Thomasevangeliet
- Q-kilden

82-494-0056-9

"Denne boken bør leses av alle prester og kateketer!"

Nyhet fra Luther Forlag

Anfinn Skaasheim

**DET STØRSTE ER AT VI FÅR VÆRE FRISKE
FORTELLINGER OM SMÅTT OG STORT**

Forfatteren er viden kjent for sine gode historier og frodige fortellerevner. I denne ganske annerledes og uhøytidelige "biografien" tar han oss med inn i situasjoner og møter med mennesker som i tillegg til å more oss, kan lære oss både dette og hint.

Vi lærer mer om livets alvor når vi ler!

Kr 178,-

82-531-4483-0

Luther ForlagBesok oss på: www.lutherforlag.no

Nyhet fra Luther Forlag

Philip Yancey

RYKTER OM EN ANNEN VERDEN

Er den synlige verden alt som er?

Hva med ryktene som går om at det finnes en usynlig verden?

Hva med skjønnheten som betar, friheten som kaller, hensikten som utfordrer? Er dette alt, eller er det spor som leder oss videre? I tilfelle, hvor hen?

I *Rykter om en annen verden* inviterer Philip Yancey oss til å slå følge med ham inn i grenselandet mellom tro og tvil.

Kr 228,-

82-531-4479-2

Luther ForlagBesok oss på: www.lutherforlag.no

30362-3 - 4

DET TEOLOGISKE MENIGHETSFAK.

BIBLIOTEKET

PB 5144 MAJORSTUEN

0302 OSLO

Menighetsfakultetet

Luthersk kirketidende

MF TI Lu

2005 Årg. 140 Nr 18

H05001404

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av praktikumsrektor Halvor Nordhaug, rektor Vidar L. Haanes, sokneprest Jan Otto Myrseth og instituttprest Berit Okkenhaug. «Fra bokfronten» redigeres av kapellan Morten Erik Stensberg. e-post: tangenmenighet@sensewave.com

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, co/Tor Arne Berntsen,
Briggen befalsmesse, Pb 80 Haakonvern. 5886 Bergen
Red. sekr.: Cand.theol. Tor Arne Berntsen
Tlf. 917 32 847
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk, og kan sendes til ovenstående e-post adresse, eller evt. pr. post til redaksjonen.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Björg Gjelsvik,
Bok & Media AS Grensen 15 0159 OSLO.
Tlf. 22 00 87 70. Fax. 22 00 87 71.
e-post: bjorg.gjelsvik@bokogmedia.no

Pris kr. 490,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 550,- pr. år.
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 6 annonsemøduler i LK:

1. 1/2 kvartside (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 375,- +moms
2. Kvartside (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 615,- +moms
3. Halvside (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 1090,- +moms
4. Halvside (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 1090,- +moms
5. 3/4 side (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 1700,- +moms
6. Helseide (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 1940,- +moms

ISSN 0332-5431